

obrađene razdoblju od 1667. do 1808. godine, prisutnost Židova u sudskim procesima bila vrlo zapažena. Zabilježeno je više od šest stotina sudskih sporova u kojima su sudjelovali kao tužitelji, tuženici i svjedoci. Njihova je uloga imala velike značajke na kreiranje slike svakodnevnog života. Nastojala se postići sustavna segregacija u poslovanju s kršćanima, osobito u onim poslovima koje su državna tijela teško mogla kontrolirati. Dakle, vodila se briga oko suživota između kršćanske i židovske populacije.

Osim što knjiga Vesne Miović sadrži mnoštvo novih spoznaja o političkoj, društvenoj i kulturnoj ulozi Židova u Dubrovniku, ona je i bogato ilustrirana. Kako bi se prosječnom čitatelju olakšalo spoznavanje svakodnevnih prilika unutar geta, knjiga je opremljena mnoštvom skica s popisom svih nekretnina unutar geta i obitelji unutar njega. Priloženi su i fotografski prikazi kamenih ulomaka s nadgrobnih spomenika i kamenih natpisa. Sustavnom komparativnom analizom s ostatkom europskih zemalja, autorica zaključuje kako je vjerska tolerancija prema Židovima u Dubrovniku, pomiješana s nekoliko teških procesa u 16. i 17. stoljeću, ipak bila liberalnije prirode. Iako su vrlo oprezno postupali prema svakoj stavci koja se ticala židovske populacije, Dubrovčani su uspješno balansirali između netrpeljivosti i ekonomske koristi, a svojoj prag tolerancije često mijenjali.

Ova knjiga izvanredan je pokazatelj snalažljivosti i uspješnosti razvoja Dubrovačke Republike u ranom novom vijeku. Nema dvojbe kako je na njezin razvoj, uz ostalo, utjecao i angažman dubrovačkih Židova. Spomenuta je društvena zajednica kroz svoju povijest doista prolazila kroz sustavnu marginalizaciju, međutim, Dubrovčani su spoznali razinu koristi od židovskog trgovačkog posredstva i činjenice da njihovi intelektualni krugovi mogu snažno doprinijeti političkom, društvenom i kulturnom razvoju Republike.

Znanstveni opus Vesne Miović ovom je knjigom bogatiji za još jedan iznimno vrijedan historiografski rezultat, namijenjen kako za znanstvenu, tako i za širu javnost, s nadom da će se uz pomoć ovoga štiva stvarati nova izdanja o društvenoj i multikulturalnoj slici onodobnog Dubrovnika.

Edi Zubović

Nikola Tomašegović, *Moderno ili narodno? Modernistički pokret u Hrvatskoj na prijelomu 19. i 20. stoljeća*, Zagreb: Srednja Europa, 2024, 394 str.

Pitanje iz naslova „moderno ili narodno?“ jedno je od središnjih problemskih izazova hrvatskog modernističkog pokreta na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Riječ je o poznatom sukobu između *mladih* i *starih* koji se odvijao u politici, književnosti i umjetnosti, napose na stranicama mnogobrojnih časopisa, kako *Hrvatske misli* iz Praga i *Mladosti* iz Beča tako i više listova iz Zagreba i drugih hrvatskih gradova. Uključivao je buduća istaknuta politička imena poput Stjepana Radića i Svetozara Pribićevića, književnička poput Ksavera Šandora Gjalskog, Milutina Cihlara Nehajeva, Milivoja Dežmana i likovnoumjetnička poput Vlahe Bukovca. Na političkom planu zahtijevao je zaokret ka modernoj politici zbog nezadovoljstva tradicionalnom hrvatskom opozicijskom politikom nemoćnom pred Khuenovom dominacijom. Na književnom planu zagovarao je modernu u književnosti, a na umjetničkom primjerice secesiju, pozivajući na punu slobodu stvaralaštva. Sve je praćeno bučnim polemikama poput one iz 1898. o secesiji u kojoj su sudjelovali Franjo Kuhač, Ivo Pilar, Isidor Kršnjavi i mnogi drugi. Borba za modernu politiku,

modernu književnost i modernu umjetnost značila je ne samo borbu za modernizam nego i za modernost uopće. Pritom je na kocki bilo pitanje iz naslova kako težnju za općom modernošću na međunarodnoj razini povezati s konkretnim potrebama naroda kojeg predstavljaju na lokalnoj razini. Sukob između *mladih* i *starih* nije dakle bio samo obična i tako karakteristična smjena generacija, već ona koja će snažno otvoriti vrata modernosti i time imati znatne implikacije na kasniji kulturni i društveno-politički razvoj.

Nikola Tomašegović u knjizi polazi od pretpostavke da je o temi hrvatskog modernističkog pokreta već prilično pisano u literaturi, koja međutim nije nadilazila međusobno odijeljena područja historiografije, povijesti književnosti i povijesti umjetnosti. Njegov je cilj stoga iznijeti cjelovitu obradu toga pokreta koja će obuhvatiti sva tri spomenuta područja, povezujući time ono što je do tada bilo nedovoljno povezano. U odnosu na dotadašnju historiografsku obradu teme, nastojao je ukazati na pluralnost, heterogenost i fluidnost modernističkog pokreta, izbjeci retrospektivni teleološki pogled na njegov razvoj i istaknuti važnost generacijske dinamike. Nadalje, iako se za početak pokreta uzima studentska demonstracija paljenja mađarske zastave tijekom boravka cara Franje Josipa u Zagrebu 1895. godine, a za završetak masovne demonstracije „narodnog pokreta“ 1903. godine, Tomašegović napominje da je periodizacijski teško odrediti točne točke početka pokreta, s obzirom da se njegovi korijeni mogu pronaći i u ranijim godinama (o čemu govori istoimeno poglavlje „Korijeni pokreta“). Isto tako, budući da je teško govoriti i o neupitnoj godini njegova kraja, radije piše o jenjavanju pokreta i njegovoj transformaciji u nove oblike političkog i drugog djelovanja (o čemu govori istoimeno poglavlje „Jenjavanje i transformacija pokreta“). Tomašegović analizira i pitanje kontinuiteta i diskontinuiteta hrvatskog modernističkog pokreta te utvrđuje da se ne radi o radikalnom diskontinuitetu kako su to *mladi* za sebe često smatrali ili isticali, jer su prisutni i mnogi oblici kontinuiteta u diskontinuitetu. K tome analizira i načine na koje su *mladi* sami sebi nastojali pridati određeni vrijednosni i simbolički kontinuitet u hrvatskoj politici, prikazujući primjerice modernistički pokret kao treću fazu ilirskog pokreta.

No usprkos svim tim dobrodošlim i relevantnim uvidima, bilo je teško dati neku bitno novu interpretaciju hrvatskog modernističkog pokreta. Riječ je o temi koju se – usprkos opsežnoj literaturi – danas ipak ne percipira kao veliku temu hrvatske historiografije, kao što je to primjerice ilirski pokret ili pak neki drugi pokreti i pojave „dugog“ 19. stoljeća. Stoga je Tomašegović, osim spomenutih interpretativnih zahvata u razne aspekte hrvatskog modernističkog pokreta, nastojao primijeniti i neke dodatne teorijsko-metodološke pristupe kao nove doprinose proučavanju te teme. To se prije svega odnosi na pristupe intelektualne i transnacionalne povijesti.

Pritom je intelektualna povijest posebno prikladan okvir jer je upućena na interdisciplinarnu komunikaciju, „dovodeći u kontakt historiografiju, povijest književnosti, povijest umjetnosti, filozofiju itd.“ (23). To je svakako neizbježno za temu modernističkog pokreta koja nadilazi granice jedne discipline, pri čemu povjesničari ne mogu izbjeći uključivanje povijesti književnosti i povijesti umjetnosti. Stoga je knjigu moguće čitati ne samo kroz temu koju obrađuje već i kroz propitivanje mogućnosti i ograničenja istraživačkog provođenja interdisciplinarnosti, koju se danas, barem načelno, snažno potiče. Intelektualna povijest prikladna je teorijsko-metodološka podloga i jer se napose bavi analizom tekstova i tumačenjem ideja, budući da je modernistički pokret, odnosno period prijeloma stoljeća u Hrvatskoj upravo „razdoblje teksta i ideja, polemike i kritike“ (1). Pritom se Tomašegović oslanja na onu vrstu intelektualne povijesti usmjerenu na međunarodnu cirkulaciju ideja, njezine transfere (prenošenja) i apropijacije (prisvajanja), s ciljem prilagodbe za konkretne primjene i daljnje upotrebe u specifičnom lokalnom kontekstu. U

tome je poseban doprinos intelektualne povijesti za hrvatsku historiografiju u kojoj se tekstovi kao izvori često vrlo površno prepričavaju i mehanički tumače, ostajući nerijetko samo na tome tko je, kada i što rekao, ne ulazeći u dubinska i konceptualno osmišljena tumačenja.

Zbog toga smatram da su jake strane Tomašegovićeve knjige dubinsko i nijansirano tumačenje tekstova, praćeno nizom dobrih napomena i uvida te brigom o pažljivoj upotrebi pojmova (upozoravajući nasuprot tome kad bi se u nekim od analiziranih tekstova javljala pojmovna zbrka i logička nekonzistentnost). Sama tema tražila je detaljno iščitavanje mnoštva članaka iz onodobnih časopisa koji su bili motori modernističkog pokreta, kao i pamfleta i brošura, zatim pisama samih aktera (iz objavljenih i neobjavljenih korespondencija) i izvještaja iz bečkih arhiva (primjerice o intelektualcima koji su bili praćeni od strane vlasti) te dakako brojne referentne literature iz povijesti, povijesti književnosti i povijesti umjetnosti. Stoga je vidljivo da je u opsežnu knjigu od gotovo 400 stranica uložan velik trud.

Iako je u knjizi razumljiv fokus na analizi mnogih tekstova iz brojnih časopisa – bez kojih ne bi bilo modernističkog pokreta – tema svakako nudi mogućnosti ne samo za intelektualnu povijest nego i za povijest intelektualaca. Naime, Tomašegović s jedne strane na više mjesta govori o tome kako su pripadnici hrvatskog modernističkog pokreta poimali ulogu intelektualaca na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće. Na međunarodnoj razini to je bilo doba nastanka modernog javnog intelektualca, stoga su u ondašnjim hrvatskim prilikama mnogi autori raspravljali o – tome prilagođenom – novom nacionalnom, odnosno narodnom intelektualcu (koji će povezivati inteligenciju i šire slojeve, odnosno elitu i narod), s obzirom da su bili iznimno nezadovoljni postojećom intelektualnom elitom u Hrvatskoj. Pritom su istovremeno ustrajali u „prisvajanju habitusa modernog intelektualca“ (361). S druge strane, u Tomašegovićevoj se knjizi iznosi „kratka i sumarna dijakronijska biografska analiza aktera pokreta“ (357) u kojoj se prate kasnije političke i druge karijere vodećih ličnosti modernističkog pokreta poput Stjepana Radića, Svetozara Pribićevića, Ivana Lorkovića, Milivoja Dežmana, Dušana Plavšića, Ive Pilara, Milutina Cihlara Nehajeva, Milana Marjanovića i drugih. To sve pruža dovoljno materijala kako bi se problematika hrvatskog modernističkog pokreta, odnosno hrvatske povijesti na prijelazu stoljeća mogla u nekim novim istraživanjima izravno usmjeriti na povijest intelektualaca i njihovo javno djelovanje. Slijedeći pritom istraživačko pitanje formira li se i u hrvatskoj povijesti na prijelomu 19. i 20. stoljeća figura modernog intelektualca i koje su sve specifičnosti toga procesa u hrvatskim okolnostima.

Moguće je također spomenuti i pitanje kako strukturirati rad o modernističkom pokretu. Naime, u knjizi je naglasak na nezaobilaznim časopisima – praškim, bečkim, zagrebačkim i drugim – s ciljem da se prikaže nastanak, razvoj i kraj svakog od njih. To je razumljivo budući da su tada upravo mnogobrojni časopisi – zajedno s pojedincima okupljenima oko njih, kao i idejama koje su promovirali u svojim tekstovima – pogonili modernistički pokret. Premda je teško osmisliti drugačiju strukturu, ostaje općeniti izazov za historiografiju kako što ilustrativnije predočiti svu dinamičnost istovremenih zbivanja. Postavlja se primjerice pitanje kako prikazati koliko su neke godine poput 1897. i 1898. bile iznimno intenzivne – uz simultano pokretanje i djelovanje više časopisa, saborske izbore i njegove posljedice, veliku polemiku o secesiji i mnoge druge javne polemike, inicijative i događanja.

Osim intelektualne povijesti usredotočene na transfere i apropijacije ideja te njihove prilagođene primjene i konkretne upotrebe, drugi važan teorijsko-metodološki oslonac knjige čini transnacionalna povijest. Radi se u ovom trenutku o pravom teorijsko-metodološkom pokretu u historiografiji usmjerenom ka nadilaženju ograničenja nacionalne paradigme. To bi, između

ostalog, značilo ne gledati na povijesne pojave samo iz perspektive uske nacionalne povijesti već uzimati u obzir činjenicu da su određeni fenomeni bitno šireg transnacionalnog, odnosno globalnog karaktera. Međutim, prilikom obrade teme modernističkog pokreta u dotadašnjoj literaturi međunarodni kontekst već je uziman u obzir jer Beč i Prag kao mjesta izlaženja časopisa *Mladost* i *Hrvatska misao* te djelovanja studenata nije bilo moguće zaobići. Netko bi zbog toga mogao reći da na ovom primjeru transnacionalna povijest ne donosi nešto bitno novo. Stoga bi se oni koji su uobičajeno skeptični prema novim pristupima u historiografiji vjerojatno rado pozvali na riječi Isidora Kršnjavog koji je u polemici o secesiji navodio da je ona „danas svagdje, a po gotovo u nas, jedno pusto modno ime“, kao dio samo još jednih pomodnih „-izama“ (306).

Kao odgovor na to treba reći da korištenje transnacionalne povijesti u ovoj knjizi nije provedeno pomodno, imitatorski ili pak nerefektirano. Oslanjanje na transnacionalnu povijest omogućilo je autoru bolje razumijevanje mehanizama recipiranja i preuzimanja ideja koje cirkuliraju na međunarodnoj razini i njihova prilagođavanja za specifične lokalne primjene i upotrebe. Zbog toga se u knjizi višekratno ističe kako su pripadnici modernističkog pokreta međusobno povezivali problematiku transnacionalnog (univerzalnog, kozmopolitiskog, internacionalnog) i nacionalnog (narodnog). Upravo je to u skladu s aktualnim diskusijama o transnacionalnoj povijesti koje ne odbacuju nacionalno u korist isključivo transnacionalnog, već itekako uzimaju u obzir stalnu interakciju između transnacionalnog i nacionalnog. Iako ni upotreba transnacionalne povijesti ne donosi bitno novu interpretaciju modernističkog pokreta kao što bi to možda mogla donijeti nekoj drugoj istraživačkoj temi, ona svakako omogućuje određene vrijedne uvide. Osim toga, važno je da se u hrvatskoj historiografiji na što više područja primjenjuje transnacionalna povijest i potiču rasprave o njoj, kao i o odnosu između transnacionalnog i nacionalnog te ograničenjima nacionalne paradigme.

Među još nekim novijim pristupima čija je primjena dolazila u obzir moguće je spomenuti nove habsburške studije koji multinacionalne imperije (carstva) ne vide više samo kao mjesta pukog ograničavanja nacionalnih pokreta koji su ih zauzvrat opisivali kao „tamnice naroda“, nego i onih koji su nerijetko poticali ili omogućavali razvoj nacionalnih pokreta. O takvom pristupu dobro svjedoči knjiga Pietera M. Judsona *Povijest Habsburškog Carstva* (Zagreb 2018). Što se tiče slučaja hrvatskog modernističkog pokreta, njegovi akteri bili su ogorčeni funkcioniranjem dualizma i stalnim ograničavanjem hrvatske autonomije od strane Ugarske. Ne treba međutim pod svaku cijenu automatski preuzimati pogled povijesnih aktera. Iako su ograničavanja autonomije bila nesumnjiva, tim više su Prag i Beč bili mjesta ne samo novih i alternativnih inspiracija, već i infrastrukturnih oaza Habsburške Monarhije. U njima je bilo moguće objavljivati ključne časopise hrvatskog modernističkog pokreta, za razliku od onih u Zagrebu koje je Khuenov režim često cenzurirao ili zabranjivao, neovisno o tome što i objavljivanje u Beču i Pragu nije prolazilo bez financijskih teškoća kao i ono u Zagrebu i drugim hrvatskim gradovima. Bilo kako bilo, čini se da se i na primjeru hrvatskog modernističkog pokreta može tražiti prostor za primjenu određenih uvida iz novih studija imperija, kao i kritičku raspravu o njima, s obzirom na izazove kako uskladiti obostrano prisutne represivne i ograničavajuće faktore s onim potičućim i omogućavajućim.

U nove pristupe koji bi mogli otvarati prostor za dodatne interpretativne uvide zacijelo ulaze i oni koji se odnose na središnje pitanje modernosti, te ključne problematike hrvatskog modernističkog pokreta iskazane u oprekama „modernost i/ili narodnost“, „naprednost i/ili narodnost“. Primjerice povjesničar C. A. Bayly u knjizi *The Birth of the Modern World, 1780-1914: Global Connections and Comparisons* iz 2004., o kojoj sam pisao u radu „Globalne veze i usporedbe u

praksi: sinteze moderne i suvremene povijesti C. A. Baylyja“ (*Radovi Zavoda za hrvatsku povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu*, br. 1, 2020: 75-93) ukazuje na važnost čina vjerovanja da ste moderni, odnosno da imate aspiraciju prema tome. Dakle modernost ne čine samo konkretni pokazatelji poput industrijalizacije, urbanizacije, masovne politike i raznih drugih provjerljivih kriterija, već je ujedno riječ o borbi tko će se predstaviti modernim i biti proglašen takvim. Interpretativno osvještavanje toga rezultat je uspona kulturoloških pristupa u historiografiji, kao i društvenim i humanističkim znanostima, koji upućuju na to koliko su bitne percepcije, reprezentacije, simbolike, geste i značenja za djelovanje povijesnih aktera. Na tom je tragu i Tomašegović u sljedećoj rečenici: „Žensko pitanje stoga u okviru pokreta *mladih* ostaje na razini proklamacije i upućuje na onaj aspekt aproprijacija koji se svodi na retoričko osnaživanje habitusa i poze modernosti.“ (254). Poticajno produbljivanje problematike modernosti kroz njezinu (samo)prezentaciju nešto je što bi se svakako moglo dodatno graditi u novim radovima o tome tko se sve na primjeru hrvatske povijesti i na koje načine borio kako bi ga se percipiralo i označilo modernim.

Nadalje, ono u čemu je problematika hrvatskog modernističkog pokreta i danas aktualna tiče se pravaške i jugoslavenske ideologije koje su tematski znatno zastupljene u knjizi. Naime, pripadnici *mladih* vrlo su se kritički odnosili prema pravaštvu, smatrajući da se iscrpljuje u parolama i ne može riješiti ključne političke i druge probleme s kojima su tada svi bili suočeni. Tako Stjepan Radić kritizira starčevićanstvo držeći da se „brine samo za prostor i zemlju, a nije ga briga za to kako živi narod“ (197). Ne treba dakako gubiti iz vida da su kritike izricane u sklopu političke borbe i ne treba nikako mehanički preuzimati poglede političkih suparnika kao jedini kriterij vrednovanja. No potrebno je uzimati u obzir i kritike suvremenika i kasnijih tumača, a ne ih uopće ne spominjati, kao što je to bio slučaj prilikom razmjerno opsežnog obilježavanja recentne 200. obljetnice rođenja Ante Starčevića 1823. – 2023. godine, kada se nedovoljno kritički odnosilo prema Starčeviću, starčevićanstvu i pravaštvu. Razlog tome je što se današnja prevladavajuća hrvatska nacionalna ideologija poziva na određene aspekte pravaštva – posebno u ideologemu neovisnosti – dok iz istog tog razloga odbacuje jugoslavensku ideju kao onu koju shvaća posve nespojivom s idejom državne neovisnosti.

Treba međutim imati u vidu da su *mladi*, kao i spomenuti Stjepan Radić među njima, redom propagirali ideju narodnog jedinstva Hrvata i Srba te nisu u tome vidjeli nespojivosti s hrvatskom nacionalnom idejom. Vrijedi stoga danas polemički naglasiti da su hrvatski modernistički pokret, odnosno hrvatski modernizam i hrvatsku modernu iznijeli književnici, umjetnici i intelektualci koji su bili zagovornici narodnog jedinstva Hrvata i Srba, odnosno jugoslavenski orijentirani. Iako to nije nosiva intencija ove knjige, time ona potencijalno ipak zasijeca u neke aktualne teme dominantnih politika povijesti. Podsjetnik je to da dublje razumijevanje današnjeg odnosa prema prošlosti u Hrvatskoj – posebice u slučaju pravaštva i jugoslavizma – seže duboko u 19. stoljeće. Zbog toga možemo govoriti kako o historiografskoj tako i o društveno-političkoj aktualnosti 19. stoljeća, tim više što se često smatra da je suvremena Hrvatska presudno određena samo 20. stoljećem što, međutim, nije u potpunosti točno.

Još jedan aspekt iz knjige koji bih na kraju izdvojio odnosi se na veliko pitanje kako sve povjesničari mogu pristupati književnosti kao povijesnom izvoru i istraživačkoj temi. U kritičkom pregledu literature Tomašegović navodi da su povjesničari nedovoljno „uzimali u obzir književnu produkciju pokreta *mladih*“ (371), prepuštajući je povjesničarima književnosti. Nasuprot tome, Tomašegović ne bježi od bavljenja književnim djelima, posebice analizirajući romane Ksavera Šandora Gjalskog koji su književno formulirali mnoge važne kritičke ideje hrvatskog

modernističkog pokreta te imali znatnu recepciju i snažan utjecaj na njegove pripadnike. Pritom Tomašegović uzima u obzir i javnointelektualnu figuru Gjalskog. Možemo stoga reći da književnosti pristupa prije svega kontekstualno, prateći recepciju ideja koje su cirkulirale u različitim medijima – tako i u književnim djelima – te djelovanje i utjecaj književnika kao javnih intelektualaca. Ideje o kojima je tada bila riječ odnosile su se kako na društveno-političke tako i na književne ideje (primjerice o ulozi književnosti kojoj je često pridavana društvena i nacionalna uloga). S obzirom na važnost koju se u knjizi nastoji pridati književnosti, vrijedi istaknuti i sljedeće riječi na koje se Tomašegović poziva u predgovoru knjizi: „Dobra historiografija, uvijek je tvrdio profesor Strecha, nužno prekoračuje svoje uske horizonte, a najbolja je kada hoda ukorak s književnošću.“

Zaključno rečeno, više od detaljnog sadržaja i zaključaka knjige želio sam, kako u ovom osvrtu tako i predstavljajući knjigu na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2024. godine, iznijeti razne moguće asocijacije na mnoge historiografske i teorijsko-metodološke teme povezane s knjigom i potaknute njome, neovisno o tome stoje li neke moje napomene iznesene s ciljem kritičkog propitivanja određenih načelnih problema. Namjera mi je bila time pokazati da se knjiga Nikole Tomašegovića može čitati ne samo u tematskom okviru modernističkog pokreta u Hrvatskoj na prijelazu iz 19. u 20. stoljeće ili pak kronološkom okviru hrvatske povijesti na prijelazu stoljeća, odnosno cjeline „dugog“ 19. stoljeća, nego da se preko spomenutih historiografskih pristupa i teorijsko-metodoloških problema potencijalno otvara mnogo širem krugu čitatelja, kao i da na osnovu nje može proizaći niz daljnjih relevantnih istraživačkih tema, koje knjigu čine historiografski vrlo životnom.

Branimir Janković

Daniel Baric, *Die Lebenserinnerungen von Carl Patsch. Archäologie eines Lebens zwischen Böhmen und Bosnien*, Berlin; Frank & Timme GmbH, 2023, 314 str.

Knjiga Daniela Barica *Die Lebenserinnerungen von Carl Patsch* u strukturalnom je smislu podijeljena na dvije temeljne sekcije. Prva (17-80), naslovljena *Einführung (Uvod)* nudi temeljitu kontekstualnu analizu života i djela austrijskog arheologa i povjesničara Carla Patscha (1865. – 1945.), dok druga sekcija (81-266) donosi prijevod njegovih memoara s popratnim komentarima. Knjiga završava s nekoliko kratkih dodataka (str. 267-279) kojima se dodatno kontekstualizira i produbljuje Patschov lik i djelo, a od kojih se posebno ističe izvadak iz autobiografije Čire Truhelke, Patschova kolege iz sarajevskog muzeja. Truhelka iznosi vlastito viđenje Patscha ističući njegov pedantan rad i predanost u unaprjeđivanju svog područja usprkos izazovima s kojima se suočavao.

Prva sekcija knjige zapravo služi kao sveobuhvatan uvod podijeljen u nekoliko tematskih potpoglavlja od kojih se svaka dotiče različitog aspekta Patschova života. Tako odmah na početku u potpoglavlju *Vom Biographischen zum Autobiographischen: das Private und das Öffentliche (Od biografskog do autobiografskog: privatno i javno)* (17-25) autor prati Patschov prijelaz od etabliranog arheologa i povjesničara do reflektivnog autobiografa – prijelaz koji se dogodio u Patschovim kasnijim godinama života. Također, Baric naglašava Patschove napore u dokumentiranju svoje životne priče koja bi zaobišla javno-politička zbivanja fokusirajući se, umjesto toga, na privatnim sjećanjima. Autor opisuje Patschova nastojanja da ponovno „uhvati“, odnosno za-